

DEVELOPMENT OF HEALTH TOURISM IN BULGARIA

Monika Kaleva

Faculty of Public Health "Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, Dsc", Medical University of Sofia,
Bulgaria, moni_kaleva@abv.bg

Zhulieta Gerenova

Faculty of Public Health "Prof. Tzecomir Vodenitcharov, MD, Dsc", Medical University of Sofia,
Bulgaria, julieta_geo@abv.bg

Abstract: Health tourism is a significant part of the tourism industry, which combines medical services with travel and recreation. Bulgaria has a wealth of mineral springs and balneological resorts.

The possibilities for treatment and rehabilitation, together with the rich cultural heritage and beautiful natural landmarks, attract many foreign tourists. The main challenges facing health tourism in Bulgaria include:

- competition;
- marketing and advertising;
- quality of services;
- regulation and certification.

The aim of this study is to determine the extent to which health service users are familiar with the opportunities for health tourism in Bulgaria.

A study was conducted based on data from 182 responses to an online survey with a web-based form. Data collection was carried out in the period January - March 2025. A statistical method was used to process the collected data.

The results of the study show that more than half of the respondents are fully or partially familiar with the various branches of health tourism. However, nearly 74% of the survey participants would take part in an information campaign about the opportunities offered by health tourism in Bulgaria. Over 96% of respondents are of the opinion that Bulgarian tourism needs better advertising internationally.

Conclusion: Health tourism in Bulgaria has the potential to develop dynamically and sustainably, as a combination of tradition, modern technologies and natural resources. With the advancement of technology and the development of social networks, Bulgaria has the potential to attract many international tourists through its unique springs, balneological resorts and natural landmarks. Investments in infrastructure and marketing, as well as improving the quality of services, can help establish Bulgaria as a leading destination for health tourism.

As a recommendation to the responsible institutions, the need for better information for service users and advertising of the resources available to our country, both domestically and internationally, can be noted.

Keywords: health tourism, mineral springs, treatment, cultural heritage, Bulgaria

ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ

Моника Калева

Факултет по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“, Медицински
Университет – София, България, moni_kaleva@abv.bg

Жулиета Геренова

Факултет по обществено здраве „проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн“, Медицински
Университет – София, България, julieta_geo@abv.bg

Резюме: Здравният туризъм представлява значима част от туристическата индустрия, която съчетава медицински услуги с пътуване и отдых. България разполага с богатство от минерални извори и балнеологични курорти.

Възможностите за лечение и рехабилитация, заедно с богатото културно наследство и красивите природни забележителности привличат множество чуждестранни туристи. Основните предизвикателства пред здравния туризъм в България включват:

- конкуренция;
- маркетинг и реклама;
- качество на услугите;
- регулация и сертификация.

Целта на настоящото изследване е да се установи до каква степен потребителите на здравни услуги са запознати с възможностите за здравен туризъм в България.

Проведено е проучване, базирано на данни от 182 отговора на онлайн-анкета с веб-базиран формуляр. Събирането на данни е направено в периода януари – март 2025 година. Използван е статистически метод за обработка на събраните данни.

Резултатите от проучването, показват, че повече от половината анкетираните са напълно или частично запознати с различните клонове на здравния туризъм. Въпреки това близо 74% от участниците в проучването биха взели участие в информационна кампания относно възможностите, които предлага здравният туризъм в България. Над 96% от анкетираните са на мнение, че българският туризъм има нужда от по-добра реклама в международен план.

Заключение: Здравният туризъм в България има възможността да се развива динамично и устойчиво, като съчетание между традиция, модерни технологии и природни ресурси. С напредване на технологиите и развитието на социалните мрежи България има потенциал да привлече множество международни туристи чрез своите уникални извори, балнеологични курорти и природни забележителности. Инвестициите в инфраструктура и маркетинг, както и подобряването на качеството на услугите, могат да помогнат за утвърждаване на България като водеща дестинация за здравен туризъм.

Като препоръка към отговорните институции може да се отбележи необходимостта от по-добра информираност на потребителите на услуги и реклама на ресурсите, с които разполага нашата страна, както у нас, така и в международен план.

Ключови думи: здравен туризъм, минерални извори, лечение, културно наследство, България

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Здравният туризъм представлява важен сегмент от глобалния туристически сектор, който в последните години демонстрира значителен ръст. България предлага множество възможности за медицински, спа и рехабилитационни услуги, които привличат не само български, но и международни туристи.

Здравният туризъм обхваща различни услуги, свързани с медицинско лечение, рехабилитация и отдих.

В България можем да разграничим следните основни категории здравен туризъм:

- *медицински туризъм:* пациенти, които търсят лечение на специфични заболявания, често в области като стоматология, хирургия, репродуктивна медицина и ортопедия;
- *спа туризъм:* използва естествени природни ресурси като минерални води, предлагащи релаксация и профилактика;
- *рехабилитационен туризъм:* специализирани услуги за възстановяване след операции или лечение на хронични заболявания.

България разполага с изобилие от минерални извори, термални води и природни ресурси, които подпомагат развитието на спа и рехабилитационен туризъм.

Минералните води в страната са различни по температура, произход и химичен състав, което прави разнообразието особено голямо.

В страната са картографирани стотици минерални извори. Много от тях са използвани за лечебни дейности още от древността. Голяма част от най-известните римски терми и турски бани в наши дни са известни балнеолечебни курортни центрове. Някои от най-популярните са: Велинград, Вършец, Варна, Кюстендил, Павел баня, Сандански.

Съвременните СПА курорти продължават древната традиция и предлагат комфорт, релакс и здравословни процедури.

В допълнение, България е известна със своето богатство от културни и исторически паметници, които допринасят за привлекателността на дестинацията.

Основните предизвикателства пред здравния туризъм в България включват:

- *конкуренция* – съществуването на утвърдени дестинации като Турция и Унгария, които предлагат добре организирани туристически пакети;
- *маркетинг и реклама* – необходимост от по-големи маркетинг стратегии за привличане на международни туристи;
- *качество на услугите* – гарантиране на високи стандарти на медицински услуги и обслужване е от ключово значение за привличане на туристи;
- *регулация и сертификация* – страната трябва да разработи ясни регулации и стандарти, свързани с медицинските услуги, предлагани на чуждестранни туристи.

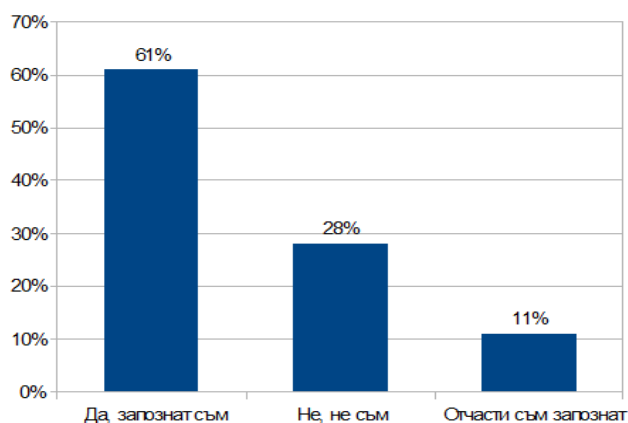
Цел на изследването: да се установи до каква степен потребителите на здравни услуги са запознати с възможностите за здравен туризъм в България.

Методика: методиката на изследването включва проучване, базирано на данни от 182 отговора на онлайн-анкета с уеб-базиран формуляр. Събирането на данни е направено в периода януари – март 2025 година. Използван е статистически метод за обработка на събраните данни.

2. РЕЗУЛТАТИ

От проведеното анкетно проучване се установява, че сред участниците 60% са жени и 40% – мъже. Преобладаващата част от анкетираните (80%) притежават висше образование, което показва високата информираност и интерес към здравния туризъм. Също така резултатите от проучването, показват, че повече от половината анкетирани са напълно или частично запознати с различните клонове на здравния туризъм. (фиг.1)

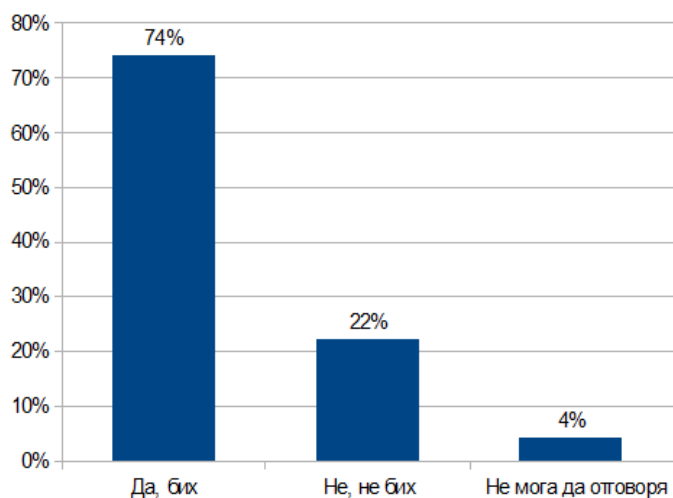
Фиг. 1: „Запознати ли сте с различните клонове на здравния туризъм?“

Източник: изследване на автора

Въпреки това 74% от участниците в проучването биха взели участие в информационна кампания относно възможностите, които предлага здравният туризъм в България. (фиг. 2)

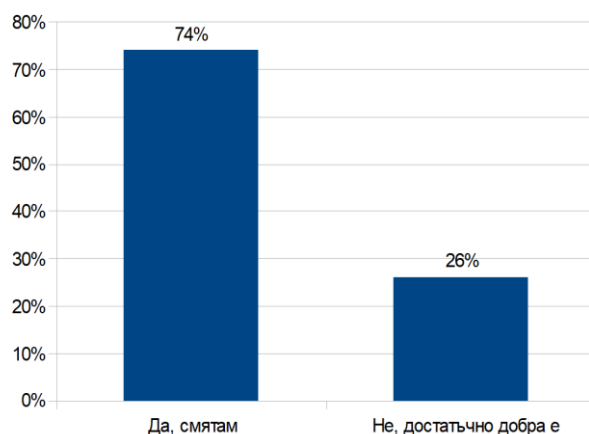
Фиг. 2: „Бихте ли се включили в информационна програма относно възможностите, които предлага здравния туризъм в България?“

Източник: изследване на автора

Над 96% от анкетираните са на мнение, че българският туризъм има нужда от по-добра реклама в международен план. (фиг. 3)

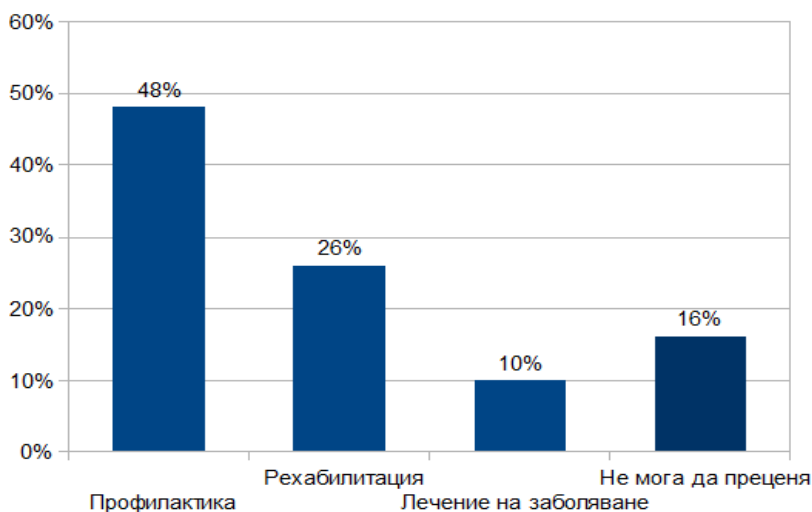
Фиг. 3: „Смятате ли, че има нужда от по-добра реклама на българския туризъм в международен план?“

Източник: изследване на автора

На въпроса „Какъв е Вашият основен мотив за здравен туризъм?“ (фиг. 4), най-голям дял от респондентите (48%) посочват профилактиката като водеща причина за участие, следвани от 26%, които изтъкват рехабилитацията като основен мотив. Около 10% заявяват, че целта им е лечение на конкретно заболяване, а останалите участници (16%) посочват, че не могат да преценят своя основен мотив.

Фиг. 4: „Какъв е Вашият основен мотив за здравен туризъм?“

Източник: изследване на автора

3. ДИСКУСИЯ

Благодарение на природните ресурси и културно наследство България притежава значителен потенциал за развитие на здравния туризъм.

Според резултатите от изследването, потребителите на здравни услуги не са напълно запознати с видовете здравен туризъм, както и с възможностите за приложението му в България. Липсата на достатъчно информационни програми водят до незнание както на българските потребители, така и на чуждестранни

туристи относно възприемането на страната ни като приоритетна туристическа дестинация.

За да може България да се утвърди като такава, е необходимо да се наблегне на развитието на модерна инфраструктура, повишаване на квалификацията на персонала, по-добър маркетинг и реклама, както и осигуряване на високо качество на предоставените услуги. Изготвянето на национален план за популяризиране на страната като водеща дестинация, предлагаща качествен здравен туризъм би следвало да бъде приоритет на отговорните институции.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Здравният туризъм в България има възможността да се развива динамично и устойчиво, като съчетание между традиция, модерни технологии и природни ресурси. С напредване на технологиите и развитието на социалните мрежи България има потенциал да привлече множество международни туристи чрез своите уникални извори, балнеологични курорти и природни забележителности. Инвестициите в инфраструктура и маркетинг, както и подобряването на качеството на услугите, могат да помогнат за утвърждаване на България като водеща дестинация за здравен туризъм.

БЛАГОДАРНОСТИ

Авторът изразява благодарност към научния ръководител за оказаното съдействие и професионални насоки, както и към участниците в анкетното проучване за предоставената информация, допринесла за реализирането на изследването.

ЛИТЕРАТУРА

Божинова, М, Л. Илиева, & К. Шопова (2023), Развитие на туристическа дестинация България посредством икономиката на преживяванията, Алманах научни изследвания, 31, 70-99

Георгиева, К. (2021). Икономически и социални ефекти от препозициониране на туристическа дестинация България. Свищов: АИ "Ценов"

Министерство на туризма на Република България – <http://www.tourism.government.bg/>

Министерство на туризма на Република България. „Здравен туризъм в България“ - https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/2019_gg/produktov_analiz_-_zdraven_turizam.pdf

Петкова-Георгиева, С., З. Караджова, & А. Янакиева, (2021), Възможности за развитие на здравен туризъм в област Бургас, Бургас, Университет проф. д-р Асен Златаров, 10-74

Bardukova, L. (2024). Health and wellness tourism: Current trends and strategies in the Bulgarian tourism industry. *Tourism and Hospitality Studies Journal*, 10(2), 22–36

Ianeva, M., & колегите. (2022). Consulting assessment of the potential for development of health-tourist areas: The case of Bulgaria. In *Tourism & Hospitality Industry 2022 Conference Proceedings*. University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management

Katsarova, K. (2021). Development of Bulgaria as a sustainable health tourism destination. *Proceedings of the Scientific Conference of Medical University – Varna*. Medical University Press.

Nasiche, B. (2024). The Role of Wellness Tourism in the Growth of the Hospitality Industry, *Journal of Modern Hospitality*, Vol. 3, Issue No.1, pp 53–64

Pantour, (2024), Country skills profile report on Bulgaria, Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union, Volume 2/2, 4p.3-17.

Peric, M. (2010). Sports Tourism and System of Experiences, *Tourism and hospitality management*, Vol. 16/2, pp.197-205.

Smith, M. (2023). New trends in wellness tourism, *Routledge Handbook of Trends and Issues in Global Tourism Supply and Demand*, 1 Edition, pp.1-27.

Staneva, K., & Marinov, M. (2022). WELL-BEING TOURISM AS A HEALTH PROMOTION FOR EMPLOYEE IN THE IT SECTOR, *CroDiM*, Vol. 5, No. 1, pp. 21-28